

ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘေသာနှင့် ဝိပဿနာပြန့်ပွားရေးအသင်း

NEW APPROACH TO BUDDHA DESANA

ဗုဒ္ဓဘေသာကို စနစ်သစ်နည်းဖြင့် လေ့လာခြင်း

စာစဉ်(၂၄)

၁၁၀

၂၀၁၀ - ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁၁ - ရက်
အကြိမ်(၃၀)မြောက်၊ ဗုဒ္ဓဘေသာသင်တန်း
ရှင်သာမဏေဝိမာန်၊ အာဇာနည်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့တွင်
ဟောကြားသောတရားတော်

ဦးဌေးအောင်

(မဟာသဒ္ဓမ္မဇောတိကဓဇ)

ပဓာနနာယက၊ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘေသာနှင့် ဝိပဿနာပြန့်ပွားရေးအသင်း
တွဲဖက်ဌာနမှူး (ငြိမ်း)၊ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်၊ မန္တလေး

ဗုဒ္ဓဒေသနာကို စနစ်သစ်ဖြင့်လေ့လာခြင်း

စာစဉ် - ၂၄

၁၁၀

၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁၁ ရက်၊
ရန်ကုန်မြို့၊ အာဇာနည်လမ်း၊ ရှင်သာမဏေဝိမာန်၌
အကြိမ် (၃၀)မြောက် ဗုဒ္ဓဒေသနာသင်တန်းတွင်
ဟောကြားသောတရားတော်

ဦးဌေးအောင်

(မဟာသဒ္ဓမ္မဏေတိကဓဇ)

ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဒေသနာနှင့်ဝိပဿနာပြန့်ပွားရေးအသင်း
တွဲဖက်ဌာနမှူး၊ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(မန္တလေး)

အခု လေ့လာထားတဲ့ အကြောင်းအရာတွေက ဘဝအကြောင်း၊ အခုလက်ရှိ ရရှိထားတဲ့ ဘဝနဲ့ပတ်သက်၍ ဘဝဆိုတာဟာ ဘယ်ပုံဘယ်နည်း တည်ရှိနေတယ်။ ဘဝ၏ကိစ္စအသီးသီး ဘယ်ပုံဘယ်နည်း အလုပ်လုပ်နေတယ်။ အဲဒီအကြောင်းအရာတွေကို ဘုရားရှင်ဟောကြားတဲ့ ဒေသနာတော်မှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။ ဒီဘဝနဲ့ပတ်သက်လို့ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် သဘောပေါက်အောင် ရှင်းပြထားတာပါ။ အခုလေ့လာခဲ့တဲ့ စက်(၃)မျိုး၊ ဝဋ် (၃)ပါး။ အဲဒီ ဝဋ်(၃)ပါးခေါ်တဲ့ စက်(၃)ခု လည်ခြင်းသည် ဘဝ၏ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်နေတာပါ။ အဲဒီလို စက်(၃)ခု လည်တဲ့သဘော၊ စက် (၃)ခုကို မြန်မာတို့အသုံး၊ ဝဋ် (၃)ပါး။ အဲဒီဝဋ် (၃)ပါးက ဝိပါကဝဋ်၊ ကိလေသဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်။ အဲဒီ ဝဋ်(၃)ပါး၊ စက်(၃)ခု လည်နေခြင်းသည် ဘဝကို ပုံဖော်ပေးတာပါ။

ဝဋ် = စက်

စက် (၃)မျိုး။ အဲဒီ စက် (၃)မျိုး လည်နေလို့ ဘဝစက် လည်တာ။ အဲဒီဘဝစက် လည်နေတာဟာ စွမ်းအားများနှင့်လည်တာ။ အဲဒီ စွမ်းအားတွေဆိုတာကို သေသေချာချာ သဘောပေါက်ဖို့။ အဲဒီမှာ ရုပ်စွမ်းအား၊ နာမ်စွမ်းအား၊ အဲဒီ(၂)ပါးဟာ သိလွယ်ပါတယ်။ နောက်ဆုံးကိစ္စက ကံစွမ်းအား။ အဲဒီ စွမ်းအား(၃)ပါးနဲ့ ဘဝစက် လည်နေတာ။ ဘဝစက် လည်တော့ အဲဒီ လည်တဲ့စက်(၃)မျိုး၊ ဝိပါကစက်၊ ကိလေသစက်၊ ကမ္မစက်။ အဲဒီ (၃)မျိုး လည်တဲ့ သဘော။ ကမ္မဝဋ်လို့ခေါ်တဲ့စက်။ အဲဒီကမ္မဝဋ် လည်လို့ ကမ္မသတ္တိ ထွက်လာတယ်။ အဲဒီကမ္မသတ္တိကို ကံစွမ်းအား ခေါ်

တယ်။ အဲဒီကံစွမ်းအားခေါ်တဲ့ ကမ္မသတ္တိတွေဟာ ထွက်လာပြီးလျှင် ခန္ဓာမှာ စုဝေးနေတယ်။ ကံတွေထုတ်လုပ်တဲ့ ဝဋ်(၃)ပါးလည်နေတဲ့ ခန္ဓာမှာ ကံစွမ်းအားတွေ စုဝေးနေပါတယ်။ အဲဒီ ကံစွမ်းအားများ ထွက် ပေါ်လာတာသည် ဒီဝဋ်(၃)ပါး လည်တဲ့ထဲက ကမ္မဝဋ်က ကံစွမ်းအား ထုတ်ပေးတာပါ။ ကမ္မဝဋ်မှာ အလုပ်လုပ်တဲ့ ကံ(၃)ပါး၊ မနောကံ၊ ဝစီကံ၊ ကာယကံ၊ ဒီကံ(၃)ပါး လုပ်ပါတယ်။ အဲဒီ ကံ(၃)ပါး လုပ်တဲ့အခါမှာ သိရမယ့်အချက်က ဝစီကံ၊ ကာယကံတို့ ဖြစ်ပေါ်လာတာကိုက မနောကံ က ဆောင်ရွက်ပေးတော့ မနောကံ၏စွမ်းအားနဲ့ပဲ ဝစီကံလည်း ဖြစ်တယ်။ ပြီးတော့ ကာယကံလည်းဖြစ်တယ်။ အဲဒီ မနောကံ၏စွမ်းအား၊ မနောကံ ဆိုတဲ့အလုပ်က ထွက်ပေါ်လာတဲ့စွမ်းအား၊ ကမ္မသတ္တိ။ အဲဒီ ကမ္မသတ္တိ တွေထွက်လာတော့ ဒီခန္ဓာမှာ ကမ္မသတ္တိတွေက ဝန်းရံနေတာ။ အဲဒီ မနောကံဆိုတဲ့ မနောကံ အလုပ်လုပ်တာ။ မနောကံ အလုပ်လုပ်တဲ့အခါ ကျတော့ စိတ်ဆိုသောစိတ်ထဲမှာပါတဲ့ စေ့ဆော်မှုစေတနာ၊ အဲဒီ မနော ကမ္မဖြစ်အောင်၊ မနောကံလည်အောင် လုပ်ပေးတဲ့နေရာမှာ အဲဒီ မနော ဆိုတဲ့ထဲမှာပါနေတဲ့ စေတနာဆိုတဲ့ စေတသိက်လေးက စေ့ဆော်မှုကို လုပ်တယ်။ အဲဒီ စေ့ဆော်မှုကိုလုပ်နေတဲ့ စေတနာ၏စွမ်းအားသည် မနောကံကို ဖြစ်မြောက်စေတယ်။ အဲဒီ စေတနာအားနဲ့ မနောကမ္မ၊ စေတနာအားနဲ့ မနောကံစက်က ကမ္မဝဋ်လည်တာ။ အဲဒီဟာသည် စက် လည်တာပါ။

အဲဒီမှာ သေသေချာချာ စဉ်းစား။ ကမ္မဝဋ်ကို ဖြစ်ပေါ်အောင်က စေတနာစွမ်းအားက စေ့ဆော်ပေးလို့ စက်ကလည်တယ်။ အဲဒီစက် လည်

တယ်ဆိုတဲ့သဘောက အလုပ်လုပ်တာပါ။ စက်လည်တာသည် အလုပ်လုပ်တာ။ အဲဒီအလုပ်လုပ်ခြင်းကိုပဲ ပါဠိလို သင်္ခါရ။ စက်လည်ခြင်း၊ အလုပ်လုပ်ခြင်းကို သင်္ခါရ။ အဲဒီအဓိပ္ပာယ်လေးတွေ ပေါက်ရောက်အောင် ဉာဏ်နဲ့စဉ်းစားပါ။ အဲဒီသဘောကို သေသေချာချာသိဖို့။

အဲဒီစက်လည်တဲ့သဘော၊ လည်နေတဲ့စက်က၊ ကမ္မဝဋ်ကလည်း စက်လည်ရတယ်။ ပြီးတော့ ကိလေသဝဋ်ကလည်း စက်လည်ရတယ်။ ပြီးတော့ ဝိပါကဝဋ်ကလည်း စက်လည်ရတယ်။ အဲဒီစက်(၃)ပါး၊ စက်(၃)ခု၊ ဝိပါကဝဋ်၊ ကိလေသဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်ဆိုတဲ့ စက်(၃)ခုစလုံး လည်တာ။ စက်(၃)ခုစလုံး လည်တာပါ။ အဲဒီစက် (၃)ခုစလုံးလည်တဲ့အခါမှာ စေတနာက စက်(၃)ခုစလုံးလည်အောင် စေ့ဆော်တိုက်တွန်းပေးတာပါ။ အဲဒီတော့ ဝဋ်(၃)ပါးစလုံးလည်အောင် စေတနာ တိုက်တွန်းပေးတာပါ။ စိတ်ထဲမှာပါတဲ့ သိအား၊ မှတ်အား၊ ခံစားအားတွေ ထွက်လာအောင် စေတနာက စေ့ဆော်တိုက်တွန်းပေးတယ်။ သိအား၊ မှတ်အား၊ ခံစားအားတွေ၊ စိတ်စွမ်းအားတွေ။ အဲဒီ စိတ်စွမ်းအားတွေ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် စေတနာက တိုက်တွန်းပေးတယ်။ အဲဒီ စေတနာက တိုက်တွန်းပေးတော့ စက်လည်တယ်။

အဲဒီစက်လည်တာကို သင်္ခါရ။

အဲဒီစက်လည်တဲ့အခါမှာ သေသေချာချာ သဘောပေါက်အောင် ကြည့်ရမယ့်အချက်က ပထမဦးဆုံးလည်တဲ့ ဝိပါကဆိုတဲ့စက်၊ ဝိပါကဝဋ်ဆိုတဲ့စက် လည်တယ်။ ဝိပါကစက် လည်တယ်ဆိုတာ မြင်ကိစ္စ၊ ကြားကိစ္စ၊ အနံ့ကိစ္စ၊ အရသာကိစ္စ၊ အတွေ့ကိစ္စဆိုတဲ့ ကိစ္စတွေကို အလုပ်လုပ်ပေး

တာပါ။ ဝိပါကစက်က အလုပ်လုပ်ပေးတာ။ အဲဒီ ဝိပါကရဲ့ သဘောကို သေသေချာချာ နားလည်အောင် စဉ်းစားပါ။ ဝိပါက အလုပ်လုပ်လိုက်လို့ မြင်သောရူပါရုံကို သိတဲ့စိတ်၊ အသံကို သိတဲ့စိတ်၊ အနံ့ကို သိတဲ့စိတ်၊ အရသာကို သိတဲ့စိတ်၊ အတွေ့ကို သိတဲ့စိတ်။ အဲဒီစိတ်တွေ ထွက်ပေါ်လာတာ။ စိတ်က နာမ်ဓာတ်။ အဲဒီမှာ သေသေချာချာ နှလုံးသွင်း။ အဲဒီ မြင်သိစိတ်ကလေးတွေ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။

အခုလို ပြောတဲ့အခါ အသံလေးတွေကို သိတဲ့စိတ်၊ ကြားသိစိတ်ကလေးတွေ တစ်ချက်ပြီးတစ်ချက် ဖြစ်နေပါတယ်။ အဲဒါကို သေသေချာချာ နားလည်အောင် စဉ်းစား။ အဲဒီလို ကြားသိစိတ်ကလေးတွေ ဖြစ်နေတဲ့စက်ကို ဝိပါကစက်။ အဲဒီ ဝိပါကစက်မှာ လည်အောင်လုပ်ပေးတဲ့ စေတနာ။ စေတနာက တိုက်တွန်းပေးလို့ လည်မှုကို သင်္ခါရ။ လည်ခြင်းကို သင်္ခါရ။ အဲဒီစက်လည်လိုက်တော့ မြင်ခြင်း ကြားခြင်းတို့ကို အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရတဲ့စက်က နောက်ကဆက်ပြီး အလုပ်လုပ်တယ်။ အဲဒီစက်ကို ကိလေသစက်၊ ကိလေသဝဋ်။ အဲဒီ ကိလေသဝဋ်မှာ အလုပ်လုပ်တဲ့စိတ်ကိုတော့ အတွင်းစိတ်၊ မနောဝိညာဏ်။ အတွင်းစိတ်၊ မနောဝိညာဏ်က မြင်တဲ့အဆင်းကို အဓိပ္ပာယ်ပေါ်အောင် လုပ်တယ်။ ကြားတဲ့အသံကို အဓိပ္ပာယ်ပေါ်အောင် လုပ်တယ်။ အဲဒီ လုပ်နေတဲ့စိတ်က မနောဝိညာဏ်က လုပ်တယ်။ အခု လေ့လာခဲ့တဲ့အထဲမှာ အဲဒီလို အဓိပ္ပာယ်ဖော်နိုင်တာဟာ မှတ်ထားတဲ့ အမှတ်သညာတွေ၊ စွဲနေတဲ့ အစွဲဥပါဒ်နိမိတ်တမ်းကြီးကို အခြေပြုပြီးတော့ ဒီမနောဝိညာဏ်က အဓိပ္ပာယ်တွေ ပြန်ပေးတယ်။ အဲဒါကို သေသေချာချာစဉ်းစား။ အဲဒီတော့ အခုသိရမယ့်အချက်က

ဝိပါကစက် လည်ပြီးမှ ဘယ်စက်က လည်တာတုန်း၊ ကိလေသစက်က လည်ရတာ။ ဝိပါကစက်မလည်လျှင် ကိလေသစက်ကလည်း မလည်ဘူး။ ဒီကိလေသစက်က အဓိပ္ပာယ်တွေ ပြန်ပေးလိုက်တဲ့အခါကျတော့ ကောင်းတဲ့အဓိပ္ပာယ် ပြန်ပေးတာရှိတယ်။ မကောင်းတဲ့အဓိပ္ပာယ် ပြန်ပေးတာရှိတယ်။ ကောင်းတဲ့အဓိပ္ပာယ် ပြန်ပေးတော့ ကြိုက်တယ်ဆိုတဲ့အလုပ်ကို လုပ်တယ်။ မကောင်းတဲ့အဓိပ္ပာယ် ပြန်ပေးလိုက်တော့ မကြိုက်ဘူးဆိုတဲ့ အလုပ်ကို လုပ်တယ်။ ကြိုက်တယ်ဆိုတဲ့အလုပ်၊ မကြိုက်ဘူးဆိုတဲ့ အလုပ်တွေ လုပ်တဲ့အလုပ်ကိုတော့ ကမ္မဝဋ်။ အဲဒီကမ္မဝဋ်ဆိုတဲ့ ကမ္မစက်က အလုပ်တွေ လုပ်တယ်။ သူလည်းပဲ မနောဝိညာဏ်က လုပ်တယ်။ အဲဒီ မနောဝိညာဏ်က အလုပ်တွေလုပ်တော့ ဒီစက်(၃)စက်စလုံး အလုပ် လုပ်နိုင်အောင် စေ့ဆော်တိုက်တွန်းပေးတဲ့ စွမ်းအားက စေတနာ။

စေတနာ စေ့ဆော်တိုက်တွန်းပေးလို့ ဝဋ်(၃)ပါးစလုံး လည်တယ်။ လည်တဲ့အခါ ပထမဦးဆုံး လည်တဲ့စက်က ဝိပါက။ ဒုတိယက ကိလေသ၊ တတိယက ကမ္မ။ ရှေ့ကရှိတဲ့စက်ကလည်မှ နောက်ကရှိတဲ့စက်က ဆက်၍ဆက်၍လည်တယ်။ စက်(၃)ခုလည်တာ တစ်ခြားစီမဟုတ်ဘူး။ တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု ဆက်နေတယ်။ ဝိပါကစက်လည်လို့ ကိလေသစက် လည်တယ်။ ကိလေသစက်လည်လို့ ကမ္မစက်လည်တယ်။ အဲဒီ ကိလေသစက်နဲ့ ကမ္မစက်မှာ ဆောင်ရွက်ပေးနေတဲ့ စိတ်ကိုတော့ မနောဝိညာဏ်။ အဲဒါလေးတွေကို သေသေချာချာသိအောင် စဉ်းစား။

အဲဒီစက် (၃)ခုလုံး လည်အောင်လုပ်ပေးနေတာ ဘယ်သူတုန်း၊ စေတနာ။ လည်နေတာကိုတော့ ဘာခေါ်တုန်း၊ သင်္ခါရ။ လည်အောင်

လုပ်ပေးတာ ဘယ်သူတုန်း၊ စေတနာ။ လည်နေတာကို သင်္ခါရ။ အဲဒီ သဘောလေးတွေ တစ်ခုစီတစ်ခုစီကို ကွဲကွဲပြားပြား စဉ်းစား။ ကွဲကွဲပြား ပြား သိမှ။ ဟောဒီ ဝိပါကဝဋ် လည်တဲ့အခါတုန်းက အလုပ်လုပ်နေပုံ၊ နောက်ပြီးတော့ ကိလေသဝဋ်လည်တော့ အလုပ်လုပ်နေပုံ၊ ကမ္မဝဋ်လည် တော့ အလုပ်လုပ်နေပုံတွေကို သိမှာပါ။ အလုပ်လုပ်နေတယ်ဆိုတာ စက် (၃)ခု လည်နေတာ။ စက်(၃)ခုလည်အောင် စေတနာက စေ့ဆော်နေတာ ပါ။ သို့သော် စက်(၃)ခုမှာ စက်လည်သော လည်ပတ်နှုန်း ရှိပါတယ်။ အဲဒါကို ဉာဏ်ရောက်အောင် စဉ်းစား။ စက်(၃)ခု လည်နေတော့ စက် လည်နေတဲ့ စက်လည်နှုန်း (၃)ခုရှိတယ်။ စက်လည်နှုန်း (၃)ခုရှိတော့ အဲဒီစက်လည်နေတဲ့ စက်(၃)ခုရဲ့ လည်ပုံလည်နည်းကို သေသေချာချာ သိအောင် စဉ်းစား။

ပထမဦးဆုံး လည်တဲ့စက်က ဝိပါကစက်။ ဝိပါကစက် လည် အောင် စေတနာက တိုက်တွန်းပေးတယ်။ စေတနာ တိုက်တွန်းပေးတော့ အဲဒီ ဝိပါကစက်မှာ တိုက်တွန်းပေးတဲ့ စေတနာကြောင့် လည်တဲ့ဟာကို သင်္ခါရ။ အဲဒီ ဝိပါကစက် လည်အောင်လုပ်ပေးတဲ့ စေတနာ။ လည်ခြင်းက သင်္ခါရ။ ဝိပါကစက်ထဲမှာ စေတနာနဲ့ သင်္ခါရ တွဲနေပါတယ်။ စေတနာက စေ့ဆော်ပေးတယ်။ သင်္ခါရက စက်လည်တယ်။ ဝိပါစက်မှာ စေတနာနဲ့ သင်္ခါရက လည်အောင် စေတနာက တိုက်တွန်းပေးလို့ စက်က သင်္ခါရအ ဖြစ်နဲ့ လည်တယ်။

အဲဒီသဘောမှာ ဟောဒီစက်က ဝင်လာသောအဆင်းကို သိ အောင် လုပ်ပေးတဲ့အလုပ်။ ဝင်လာသောအသံကို ကြားအောင်လုပ်ပေး

တဲ့အလုပ်၊ ဝင်လာတဲ့အနံ့ကို သိအောင်လုပ်ပေးတဲ့အလုပ်၊ ဝင်လာတဲ့အရသာကို သိအောင်လုပ်ပေးတဲ့အလုပ်၊ ဝင်လာတဲ့အတွေ့ကို သိအောင်လုပ်ပေးတဲ့အလုပ်။ အဲဒီအလုပ်တွေဖြစ်အောင် လုပ်ပေးတော့ အဲဒီစက်က သိအောင်ပဲ လုပ်ပေးတဲ့အလုပ်။ သိရုံပဲ ဆောင်ရွက်ပေးတော့ စက်ကလည်း သိရုံပဲ လည်တယ်။ အဲဒီစက်လည်ပြီးတော့ အဲဒီကရှိတဲ့ ထွက်ပေါ်လာတဲ့ မြင်စိတ်၊ ထွက်ပေါ်လာတဲ့ ကြားစိတ်။ အဲဒီ မြင်စိတ်၊ ကြားစိတ်တွေကို အဓိပ္ပာယ်ပြန်ပေးတဲ့ စိတ်က ကိလေသဝဋ်မှာ အလုပ်လုပ်တဲ့စိတ်။ အဲဒီစိတ်က မနောဝိညာဏ်၊ အတွင်းစိတ်။ အဲဒီမှာ သဘာဝကို စဉ်းစား။ မြင်စိတ်ကလေးက အဆင်းသိစိတ်ကို ထုတ်ပေးတာ။ ကြားစိတ်ကလေးက အသံသိစိတ်ကို ထုတ်ပေးတာ။ ထုတ်ပေးတဲ့ အသံ၊ အဆင်းတွေကို အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရတာ။ အဓိပ္ပာယ်ပြန်ပေးလိုက်တဲ့ အခါကျတော့ အဲဒီအဆင်း၏ အနေအထား၊ အသံ၏အနေအထား၊ အဓိပ္ပာယ်တွေ သိတယ်။ ကိလေသစက်ထဲက၊ မနောဝိညာဏ်က လှည့်ပေးမှ၊ စေတနာက လှည့်ပေးလိုက်တော့ သင်္ခါရတွေက အလုပ်လုပ်လို့ လည်လာတာ။ အဲဒီစကားလုံးလေးတွေကို နားလည်အောင် ပြောရမယ်။

နောက်က လည်တဲ့စက်ကို ကိလေသစက်။ အဲဒီမှာ စေ့ဆော်တိုက်တွန်းပေးတာက စေတနာပဲ။ ဒါပေမယ့်လို့ ဒီစက်လည်တဲ့နှုန်း၊ စက်လည်တဲ့နှုန်း သင်္ခါရဆိုတဲ့စကားမှာ ဝိပါကမှာ စက်လည်တဲ့နှုန်းနဲ့ ကိလေသမှာ စက်လည်တဲ့နှုန်း နှစ်ခုမတူဘူး။ အဓိပ္ပာယ်ပြန်လိုက်တဲ့ အလုပ်ကျတော့ စက်အရှိန်က ပိုမြင့်လာတယ်။ စက်လည်နှုန်းက ပိုပြီးတော့ မြန်လာတယ်။ မြန်လာတဲ့ သင်္ခါရကို အဘိသင်္ခါရလို့ခေါ်တယ်။

ဝိပါကစက်တုန်းက လည်တာ ရိုးရိုးသင်္ခါရ။ အခု ကိလေသစက်ရောက်
 တော့ အဘိသင်္ခါရ။ အဘိသင်္ခါရဆိုတာ လည်နှုန်းပုံမြန်တယ်။ စေတနာ
 အဘိသင်္ခါရ။ အဲဒီလို အဓိပ္ပါယ်ပေါ်တော့ ပေါ်လာတဲ့ အဓိပ္ပါယ်တွေ
 အတိုင်း ကြိုက်တဲ့အလုပ်၊ မကြိုက်တဲ့အလုပ်တွေကို လုပ်တယ်။ အဲဒီ
 ကြိုက်၊ မကြိုက် လုပ်တဲ့ဟာကို ကမ္မဝဋ်၊ ကမ္မစက်။ ကမ္မစက် ရောက်
 တော့လည်းဘဲ အဲဒီမနောဝိညာဏ်က ဒီလိုအလုပ်လုပ်နိုင်အောင် စက်က
 လှည့်ပေးတာ။ စေတနာ၏ တွန်းအားနှင့်ပါ။ အဲဒီတော့ စက်လည်တဲ့နှုန်း
 က ပိုမြန်တယ်။ မြန်တော့ သူ့ကိုလည်းပဲ အဘိသင်္ခါရ။ အဲဒီ သဘာဝတွေ
 ကို နားလည်အောင် စဉ်းစား။ ဝဋ်(၃)ပါးမှာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု စက်လည်ပုံ
 ချင်း မတူဘူး။ စက်လည်ပုံချင်း မတူတာကို ဥပမာလေးနဲ့တွဲပြီးတော့
 ပြောမယ်။ အဲဒီစက်က နေ့စဉ်နှင့်အမျှ စီးနေတဲ့ မော်တော်ကား။ မော်
 တော်ကားကို မနက်မိုးလင်းလာတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် မော်တော်ကားရဲ့
 စက်ကို ခလုတ်ကလေးနှိပ်ပြီးတော့ နှိုးလိုက်လျှင် မော်တော်ကားစက်
 နှိုးတယ်။ စက်သေနေရာက စက်က ရှင်လာတယ်။ အသက်ဝင်လာတယ်။
 လည်တယ်။ ပထမဦးဆုံး စက်နှိုးတယ်။ စက်နှိုးတဲ့အချိန်မှာ အလုပ်လုပ်
 တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ လည်နေတဲ့နှုန်းက သူ့ဟာလေးနဲ့သူ့ စက်လည်ရုံ
 လေးပဲ အလုပ်လုပ်ပေးတာ။ အဲဒီစက်လည်ရုံလေး လုပ်ပေးတယ်ဆိုတဲ့
 အဓိပ္ပာယ်က စက်ကလေးက အလုပ်လုပ်နေတယ်။ ရှင်နေတယ်လို့ ပြော
 တာ။ အဲဒီအချိန်မှာ သူ့လည်နှုန်းနဲ့ သူ့ရဲ့စက်အားကို မော်တော်ကား
 မောင်းတဲ့သူက သိတယ်။ အဲဒီတော့ သူ့ခြေထောက်လေးနဲ့ လီဗာကို
 နှင်းလိုက်တယ်။ လီဗာနှင်းလိုက်တဲ့အခါကျတော့ မော်တော်ကားရဲ့ စက်

အရှိန်က မြင့်လာတယ်။ အဲဒီမှာ စက်အရှိန် မြင့်လာတာဟာ ရိုးရိုးလည်နေတဲ့အဆင့်ထက် တစ်ဆင့်ပိုပြီးတော့ လည်နှုန်းမြန်လာတယ်။ ရိုးရိုးစက်လည်တုန်းက အချိန်ကလည်းပဲ စက်လည်နှုန်းကို သင်္ခါရလို့ ခေါ်ပါတယ်။ လီဗာလေး နင်းလိုက်တဲ့အခါ အရှိန်လေး ပြင်းပြင်းနဲ့ စက်က ပိုလည်လာတော့ အဲဒီဟာကို အဘိသင်္ခါရ။ အဲဒီတော့ တစ်ဆင့်နဲ့တစ်ဆင့် တူလား၊ မတူဘူး။ အဲဒီမှာ ဝဋ်တစ်ခုနှင့်တစ်ခု၊ လည်နေတဲ့ဝဋ်တွေမှာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေတဲ့ စေတနာအားနဲ့ သင်္ခါရ၏လည်နှုန်းတို့ တစ်ဆင့်နဲ့တစ်ဆင့် မြင့်လာတယ်။ အဲဒီအချက်ကို သိအောင်စဉ်းစား။

ဒီမော်တော်ကား မောင်းတဲ့သူက လီဗာနင်းလိုက်တော့ အရှိန်မြင့်လာပြီဆိုတာ သိတယ်။ အဲဒီအရှိန်ဟာ ဟောဒီ မော်တော်ကားဘီးတွေကို သယ်နိုင်လောက်တဲ့အရှိန်ကို ရောက်ပြီလို့ဆိုတော့ ဂီယာသွင်းတယ်။ ဂီယာသွင်းပြီးတော့ ဆက်ပြီး အရှိန်မြှင့်လိုက်တော့ မော်တော်ကားဘီးတွေ လိမ့်တယ်။ လမ်းပေါ်မှာ ဘီးလိမ့်တယ်။ လမ်းပေါ်မှာ ဘီးလိမ့်ပြီဆိုလျှင် ကားကို အသုံးပြုတဲ့အလုပ်မှာ ဘီးလိမ့်ပြီဆိုလျှင် အလုပ်စပြီ။ အလုပ်စပြီ၊ လည်ပြီဆိုတော့ စက်ကြီးရဲ့လည်နှုန်းဟာ ဘီးတွေသွားအောင်အထိ လည်တာ။ အဲဒီလိုလည်ပြီး မော်တော်ကားကြီး သွားတဲ့အခါကျတော့ ကမ္မဝဋ်။ အဟုတ်အလုပ်လုပ်တဲ့ သဘာဝကို အကောင်းအထည်ဖော်တာကို ကမ္မဝဋ်။ ကမ္မစက်လည်တာ။ အဲဒီမှာ လည်တဲ့အခါကျတော့ စေ့ဆော်တိုက်တွန်းပေးတဲ့ စေတနာကြောင့် သင်္ခါရဆိုတဲ့ လည်နှုန်းတွေက အလွန်ကို မြန်လာတယ်။ များလာတယ်။ အဲဒါကိုလည်း အဘိသင်္ခါရလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီလို ဝဋ်(၃)ပါး လည်တဲ့အခါမှာ သူ့ဟာနဲ့သူ၊ တစ်ဆင့်နဲ့တစ်ဆင့်

ပို၍ မြင့်မြင့်လာတာကိုသိမှ စေတနာ၏ စေ့ဆော်တိုက်တွန်းပုံချင်း တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် ပိုလာတာကို သိတယ်။ စေတနာက အလုပ်လုပ်တယ် လို့ဆိုတဲ့နေရာမှာ အခု ဝဋ်(၃)ပါးမှာ ဝိပါကဝဋ်မှာ တိုက်တွန်းတဲ့ စေတနာ၊ ကိလေသဝဋ်မှာ တိုက်တွန်းတဲ့ စေတနာ၊ ကမ္မဝဋ်မှာ တိုက်တွန်းတဲ့ စေတနာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု စေတနာက တိုက်တွန်းလို့ လည်နေတဲ့အရှိန်ချင်း မတူဘူး။ မြင့်လာတယ်။

ဝဋ် (၃)ပါးမှာ လည်အောင်လုပ်ပေးတဲ့ စေတနာရဲ့ စွမ်းအားချင်း မတူ၊ လည်ပုံနှုန်း၊ လည်တဲ့နှုန်း၊ စက်လည်နှုန်းချင်းလည်း မတူဘူး။ အဲဒီဟာကို သေသေချာချာ နားလည်အောင်လုပ်။

အဲဒီမှာ တကယ်အလုပ်လုပ်တဲ့အချက်က မော်တော်ကားကြီး သည် လမ်းပေါ်တွင် တကယ်လိမ့်ပြီ။ အဲဒီမှာ အလုပ်က မော်တော်ကား မောင်းတဲ့အလုပ်။ အလုပ်ကို ကမ္မ၊ သွားအောင်လုပ်တဲ့အလုပ် ကမ္မ၊ လမ်းပေါ်မှာ သွားနေတာ။ လမ်းကို ပါဠိလို ပထ။ အဲဒီတော့ ကမ္မနဲ့ ပထနဲ့ တွဲလိုက်တော့ ကမ္မပထ။ ကမ္မပထဆိုတာ အလုပ်လုပ်တယ်။ လမ်းပေါ်မှာ မော်တော်ကား သွားနေတာဟာ ကမ္မပထ။ အဟုတ်သွားပြီဆိုတော့ ကမ္မပထမြောက်တယ်။ အလုပ်ဖြစ်တာကို ကမ္မပထမြောက်တယ်။ အဟုတ် မော်တော်ကားကြီး သွားနေလျှင် ကမ္မပထမြောက်ပြီ။

ကမ္မပထမြောက်တယ်ဆိုတာ အလုပ်လမ်းကြောင်းပေါ်မှာ အကောင်အထည် အဟုတ်ပေါ်သွားပြီ။ အဲဒါ ကမ္မပထမြောက်တယ်။ အဲဒီ ကမ္မပထမြောက်အောင် မော်တော်ကားကြီး သွားနေတာ။ ဘယ်သူက တွန်းပေးနေတာတုန်း၊ အင်ဂျင်က တွန်းပေးနေတာ။ တွန်းပေးနေတော့

အဲဒီစက် တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် အရှိန်မြင့်လာတာ၊ စက်ကိုနှိုးတုန်းက စက်နှိုးလာတာ တစ်ဆင့်၊ လီဗာနင်းလိုက်လို့ အရှိန်တက်လာတာက တစ်ဆင့်၊ မော်တော်ကားကြီး လမ်းပေါ်ကို အဟုတ်သွားနေတာက တစ်ဆင့်။ (၃)ဆင့်။ တစ်ဆင့်နဲ့တစ်ဆင့် သွားပုံချင်းမတူ၊ စက်လည်ပုံချင်း မတူဘူး။ အဟုတ်လမ်းပေါ်မှာ ကားကြီးကလိမ့်သွားမှ ကမ္မပထမြောက်တာ။ အဲဒီမှာ သေသေချာချာစဉ်းစား။ အဲဒီမော်တော်ကားကြီး အဟုတ်သွားနေတော့၊ အဲဒီ သွားနေတဲ့ မော်တော်ကားကြီးထဲမှာက အရှိန်တွေ ထွက်လာတယ်။ မော်တော်ကားကြီး ပြေးနေတော့ အရှိန်တွေထွက်တယ်။ အဲဒီအရှိန်က အလုပ်လုပ်လို့ ထွက်လာတာ။ အဲဒီအလုပ်ကို ကမ္မ။ အဲဒီကမ္မက ထွက်လာတဲ့အရှိန်ကို ကမ္မသတ္တိ။ ကမ္မဆိုတဲ့အလုပ် မော်တော်ကားကြီးက ပြေးနေတယ်။ အဲဒီကမ္မဆိုတဲ့ အလုပ်လုပ်တော့ ကမ္မသတ္တိ ထွက်လာပါတယ်။ ကမ္မသတ္တိတွေက မော်တော်ကားကြီးရဲ့ ကိုယ်ထည်နှင့် စီးလာတဲ့လူတွေ အားလုံးပေါ်မှာ ဒီအရှိန် ပါပါတယ်။ အရှိန်က ကားကိုယ်ထည်ကြီးနှင့် လူကိုယ်ထည်တွေမှာ ဝန်းရံနေပါတယ်။

ကိုယ်ထည်ကြီးတွေကို ခန္ဓာ။ အဲဒီခန္ဓာဆိုတဲ့ ခန္ဓာမှာ အရှိန်တွေ ရှိတယ်။ အဲဒီအရှိန်တွေဟာ ကမ္မသတ္တိ၊ ကံစွမ်းအား။ အဲဒီကံစွမ်းအားတွေ တကယ်ရှိ၊ တကယ်ဝန်းရံနေတာ။ အဲဒီသဘာဝတွေ၊ အဲဒီကမ္မ သတ္တိတွေက ခန္ဓာမှာ ဝန်းရံနေတာ။

အဲဒီသဘာဝတွေ၊ အဲဒီစွမ်းအားတွေက ကံစွမ်းအား။ ကံစွမ်းအား ဘာကြောင့်ပေါ်လာတာတုန်း၊ အလုပ်လုပ်လို့၊ အလုပ်စွမ်းအား။ အဲဒီစွမ်းအားတွေ ဘယ်မှာတည်နေတုန်း၊ ခန္ဓာမှာ။ သဘာဝတရားတွေ အလုပ်

လုပ်တာ။ အဲဒီအလုပ်လုပ်နေတဲ့ သဘာဝတရားတွေမှာ ဝန်းရံနေတာ ကံစွမ်းအား။ အဲဒီ ကံစွမ်းအားတွေက ဒီကိုယ်၊ ဒီလက်၊ ဒီခြေ၊ ဒီခန္ဓာ၊ ရူပက္ခန္ဓာ၊ ပြီးတော့ ပါးစပ်က နှုတ်ကထွက်လာတာ ဝစီ၊ အဲဒီ ထွက်လာ တဲ့အလုပ်တွေကို ဝစီကမ္မ။ ပြီးတော့ ကာယကမ္မ။ အဲဒါတွေ မနော ဝိညာဏ်ခေါ်တဲ့ အတွင်းစိတ်က ဦးဆောင်တယ်။ ဦးဆောင်တော့ အဲဒီ ဟာတွေက မနောကမ္မ၊ ဝစီကမ္မ၊ ကာယကမ္မ။ အလုပ်လုပ်တဲ့အခါ မနော ကံနဲ့ ဝစီကံ။ မနောကံနဲ့ ကာယကံ တွဲပြီးတော့ အလုပ်တွေ လုပ်နေတာ။ တစ်ခုထဲ မဟုတ်ဘူး။ ဝစီကံလုပ်လျှင် မနောကံ ပါတယ်။ ကာယကံလုပ် လျှင် မနောကံပါတယ်။ အဲဒီကံတွေက ကံစွမ်းအားတွေ ထုတ်တယ်။ အဲဒီ ကံစွမ်းအားတွေက ခန္ဓာငါးပါးမှာ ဝန်းရံနေတယ်။

အဲဒီတော့ ဒီကံစွမ်းအားတွေက အမြဲတမ်း ဝန်းရံနေတယ်။ ဝန်းရံနေတော့ အဲဒီလို တွေးတိုင်း၊ ကြံတိုင်း၊ ပြောတိုင်း၊ လုပ်တိုင်း ကံစွမ်း အားတွေက ထွက်နေပါတယ်။ အဲဒီတော့ ကံစွမ်းအားတွေက အမြဲတမ်း တိုးနေတယ်။

အဲဒီကံစွမ်းအားတွေရှိတော့ အဲဒီဟာကို နားလည်အောင် ပြောရ မယ့်အချက်၊ အခုပြောတဲ့ အသံတွေ ကြားတယ်။ အဲဒီဟာ ကြားစိတ်။ အဲဒီမှာ သေသေချာချာ စဉ်းစား။ အသံလှိုင်းတွေ လာတယ်။ နားကို အသံလှိုင်းတွေ ရိုက်တယ်။ အဲဒီအချိန်အခါမှာ ကြားသိစိတ် ဖြစ်တယ်။ အဲဒီမှာ ကြားသိစိတ်ကလေး အလုပ်လုပ်တဲ့အခါမှာ ဟောဒီ နားခေါ်တဲ့ အကြည်ရုပ်ပေါ်မှာ ရပ်တည်တယ်။ အသံဆိုတဲ့ သဒ္ဒါအာရုံပေါ်မှာ မှီ တယ်။ အကြည်ရုပ်ပေါ်မှာ ရပ်တည်တယ်။ အာရုံပေါ်မှာ မှီတယ်။ ပြီး

တော့မှ သူ့ကိစ္စက ကြားကိစ္စကို လုပ်တယ်။ ဘယ်သူလုပ်တာတုန်း၊ စိတ်က လုပ်တယ်။ ကြားတာလေးကို သိအောင်လုပ်တဲ့ဟာကို ကြားသိစိတ်။ အဲဒီ ‘သိ’ဆိုတဲ့ သဘာဝလေးက နာမ်အား၊ နာမ်စွမ်းအား၊ နာမ်ဓာတ်။ အဲဒီနှစ်ခု ကွဲပြားအောင်လုပ်ပါ။ ထူးထူးခြားခြား သိအားပါပါတယ်။ အဲဒီသိအားဆိုတဲ့ဟာလေးဟာ ရပ်တည်နေတဲ့ အကြည်ရုပ်နဲ့မှီတဲ့ အသံလှိုင်းတို့က ဒီမှီရာတည်ရာအဖြစ်နဲ့ ထောက်ပံ့တာပဲရှိတယ်။ အဟုတ်တကယ်ဖြစ်လာတဲ့ သိမှုနာမ်ဓာတ်ကလေးက ကံစွမ်းအားက ပေးတာ။ သိမှုနာမ်ဓာတ်ကို ကံစွမ်းအားက ပေးတာ။ အဲဒါကို နားလည်အောင် စဉ်းစား။ သိတယ်ဆိုတဲ့ နာမ်ဓာတ်။ အဲဒီနာမ်ဓာတ်ကလေး ဖြစ်အောင် ဘယ်သူကပေးတာတုန်း၊ ကံစွမ်းအား။ အဲဒီကံစွမ်းအားက ပြုသူ၏ခန္ဓာမှာ ဝန်းရံနေတယ်။ ဒီကံစွမ်းအားက သိဆိုတဲ့ ကြားသိတဲ့ ဝိညာဏဓာတ်ကလေးဖြစ်အောင် လုပ်ပေးပါတယ်။ ကံစွမ်းအားက အမြဲတမ်း ရှိနေတာ။ ကံစွမ်းအားက အမြဲတမ်းလည်း ရှိနေတယ်၊ ဝန်းရံပြီးလည်းနေတယ်။ သိဆိုသော နာမ်ဓာတ်ကလေး ထွက်လာအောင် ကံစွမ်းအားက လုပ်ပေးတယ်။ အဲဒီအချက်ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်သိအောင် စဉ်းစား။

အခုသိနေတဲ့ သဘောလေးဟာ ရုပ်တရားမဟုတ်ဘူး။ နာမ်တရား။ အဲဒီနာမ်တရားဆိုတာ ကံစွမ်းအားကမှ ထုတ်ပေးတာပါ။ အဲဒီကံစွမ်းအားက ခန္ဓာမှာရှိနေတာ။ အဲဒီတော့ အဲဒီ ကြားစိတ်ကလေးထဲမှာဖြစ်တဲ့ သိတဲ့နာမ်ဓာတ်ကလေးဖြစ်အောင် ကံစွမ်းအားကို သုံးရတယ်။ ကံစွမ်းအား၏ အသုံး၊ ကံစွမ်းအား၏ အထုံး၊ ကံစွမ်းအား ဝင်လာတာ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံဆိုတဲ့ ကံ(၃)ပါးနဲ့ ကမ္မဝဋ်က ကမ္မစွမ်းအားတွေကို

ထုတ်ပေးနေတာ။ တိုး၍တိုး၍ ဒီဝန်းရံနေတဲ့အားတွေက ရှိနေတာ။ သို့သော် ဒီအားကို ကြားသိစိတ်ကလေးက စွမ်းအားအဖြစ် သုံးလိုက်တယ်။ မြင်သိစိတ်ကလေးကလည်း ကံစွမ်းအားကို သုံးတယ်။ အနံ့သိစိတ်၊ အရသာသိစိတ်၊ အတွေ့သိစိတ်ကလေးတွေကလည်း ကံစွမ်းအားကို သုံးတယ်။ ကံစွမ်းအား အထောက်အပံ့ရမှ မြင်တယ်၊ မြင်သိဖြစ်တယ်၊ ကြားသိဖြစ်တယ်၊ အတွေ့သိဖြစ်တယ်၊ အနံ့သိဖြစ်တယ်၊ အရသာသိဖြစ်တယ်။

ဒီအချက်ကို ပိုင်အောင်ကြည့်။ ကံစွမ်းအားဟာ ဒီကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံခေါ်တဲ့ ကမ္မဝဋ်က အမြဲတမ်း ဖြည့်ပေးနေတော့ သုံးတဲ့ဟာက ဘယ်သူက သုံးနေတာတုန်း၊ ဝိပါကဝဋ် လည်တိုင်းလည်တိုင်း မြင်စိတ်တွေ၊ ကြားစိတ်တွေဖြစ်တယ်။ မြင်စိတ်တွေ၊ ကြားစိတ်တွေ ဖြစ်အောင် ကံစွမ်းအားက လုပ်ပေးနေတာ။ အဲဒီအချက်ကို ပိုင်အောင်ကြည့်။ အဲဒီတော့ ကံဟာ၊ ကမ္မသတ္တိဆိုတာဟာ တိုးပွားအောင်လည်း လုပ်ပေးနေတယ်။ စဉ်ဆက်မပြတ်လည်း အသုံးပြုနေတယ်။ အသုံးပြုတော့ သိတဲ့ဓာတ်ကလေး ဖြစ်လာအောင်၊ မြင်တာကိုသိ၊ ကြားတာကိုသိ၊ အနံ့ကိုသိ၊ အရသာကိုသိ၊ အတွေ့ကိုသိ။ အဲဒီ သိဆိုတဲ့ ဓာတ်အားလေးက နာမ်ဓာတ်အား။ အဲဒီနာမ်ဓာတ်အားဆိုတာ ရုပ်ကဖြစ်အောင် လုပ်ပေးတာ မဟုတ်ဘူး။ ကမ္မသတ္တိက ဖြစ်အောင်လုပ်ပေးတာ။

အခု စက်တွေ၊ ရေနီယိုဖွင့်လျှင် အသံထွက်တယ်။ တီဗီဖွင့်လျှင် အရုပ်မြင်တယ်။ အဲဒီစက်တွေ ဘယ်လောက်ကောင်းကောင်း အရုပ်ဖြစ်အောင်၊ အသံဖြစ်အောင် လုပ်နိုင်တယ်။ အရုပ်ကိုမြင်တဲ့ မြင်သိ၊

အသံကို သိတဲ့ ကြားသိ၊ အဲဒီနာမ်ဓာတ်ဖြစ်အောင် စက်နဲ့ မထုတ်နိုင်ဘူး။ ထုတ်နိုင်သည်၊ မထုတ်နိုင်သည်ကို သေချာဉာဏ်နဲ့စဉ်းစား။ အဲဒီကျတော့ စက်နဲ့ မထုတ်နိုင်တာကို ကမ္မသတ္တိက ထုတ်ပေးတာ။ အဲဒီ ကမ္မသတ္တိက ဒီခန္ဓာမှာပဲ ရှိနေတာ။ ကမ္မဝဋ်မှာ အလုပ်လုပ်တဲ့ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံဆိုတဲ့ စေတနာသင်္ခါရတွေက ကမ္မသတ္တိတွေ ထုတ်ပေးနေတာ။ အဲဒီကျတော့ ဝဋ်(၃)ပါးလည်ရာမှာ ကမ္မဝဋ်က ကမ္မသတ္တိတွေ ထုတ်ပေးနေတယ်။ ထုတ်ပေးတဲ့ ကမ္မသတ္တိတွေက ခန္ဓာမှာစုဝေးနေတယ်။ စုဝေးနေတဲ့ အဲဒီကမ္မသတ္တိတွေက မြင်သိစိတ်၊ ကြားသိစိတ်၊ သိဆိုတဲ့ စွမ်းအားကို ထပ်ပြီး ထောက်ပံ့ပေးတယ်။ သိဆိုတဲ့ စွမ်းအားက နာမ်စွမ်းအား။ အဲဒီ သိအားဆိုတာကို စက်နဲ့မထုတ်နိုင်ပါ။ သိဆိုတဲ့ ဓာတ်ကလေးကို နားလည်အောင်လုပ်။ သိဆိုတဲ့ဓာတ်ကလေး ထွက်လာအောင် ကမ္မသတ္တိကမှ လုပ်ပေးနိုင်တာ။ အဲဒီသဘောကို နားလည်မှ၊ ကမ္မသတ္တိရှိမှ သိတာ။ ဒီနှစ်ခု ဆက်နေတာ။ အဲဒီတော့ စက်လည်တဲ့နေရာမှာ ကမ္မဝဋ်က ကမ္မသတ္တိကို ထုတ်ပေးတာ။ ဝိပါဝဋ်က ကမ္မသတ္တိကိုသုံးပြီးတော့ မြင်သိ၊ ကြားသိတွေဖြစ်အောင် လုပ်ပေးတာ။ အဲဒီစက်(၃)ခု လည်တဲ့ အဓိပ္ပာယ် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ထောက်ပံ့နေသော စွမ်းအားတို့၏ ထောက်ပံ့ပုံအကြောင်းကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိမှ ဝဋ်(၃)ပါးလည်တာကို သိမှာပါ။ အခု ဒီအပိုင်းနဲ့ ဆက်နေတာ ကမ္မဝဋ်နဲ့ ဝိပါကဝဋ်။ ကမ္မဝဋ်က ကံစွမ်းအား ထုတ်ပေးတယ်။ ဝိပါကဝဋ်က ကံစွမ်းအားကိုသုံး၍ မြင်သိစိတ်၊ သိစိတ်၊ သိအားကို ထုတ်ပေးတာ။ သိအားဆိုတဲ့ သဘာဝတရားသည် ကံကထုတ်ပေးမှ ထွက်တာ။ အဲဒီ သဘာဝတရားတွေကို တကယ်နားလည်အောင် အခု သင်ရပါ

တယ်။

အခု ဝဋ်(၃)ပါးခေါ်တဲ့ စက်(၃)ခု လည်တဲ့နေရာမှာ တတိယ မြောက်ဖြစ်တဲ့ ကမ္မစက်က၊ ကမ္မဝဋ်လည်လျှင် ကံစွမ်းအားတွေ ထွက် တယ်။ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတွေ လည်နေတာကို ကမ္မဝဋ်။ ကာယ ကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ (၃)ပါးစလုံး လုပ်တိုင်းလုပ်တိုင်း ကမ္မသတ္တိ ထွက် နေတယ်။ အဲဒီ ကမ္မသတ္တိတွေက ခန္ဓာမှာ ဝန်းရံနေတယ်။ အဲဒီ ဝန်းရံ နေတဲ့ ကမ္မသတ္တိတွေရှိလို့ သိစိတ်ဖြစ်တာပါ။

အခု အသံတွေကြားလို့ သိနေတာ မိမိမှာ အဟုတ်ရှိတဲ့ ကမ္မသတ္တိ တွေက အဟုတ်ထောက်ပံ့နေလို့ အဟုတ်ကြားနေတာ။ ကံရဲ့အလုပ်ဟာ တစ်ခါတလေမှ ထောက်ပံ့တာမဟုတ်ဘူး။ ကြားအောင် ထောက်ပံ့ပေးနေ တာ ကမ္မသတ္တိ။ ကမ္မသတ္တိက ကြားသိစိတ်ဖြစ်အောင် ထောက်ပံ့နေတာ။ ရေးတဲ့စာတွေ မြင်နေတာ မြင်သိစိတ်။ အဲဒီ မြင်သိစိတ်ဖြစ်အောင် ကမ္မ သတ္တိက ထောက်ပံ့နေတာ။ အဲဒီ ကမ္မသတ္တိသာ မရှိလျှင် သတ္တဝါဟာ ဒီ သိအားတွေ၊ မှတ်အားတွေ ဘာမှမထွက်လာဘူး။ ဘယ်သူ့စွမ်းအားနဲ့ ထွက်နေတာတုန်း၊ ကမ္မသတ္တိ။ အဲဒီ ကမ္မသတ္တိက ဘယ်မှာ ဝန်းရံနေတာ တုန်း၊ ခန္ဓာကိုယ်မှာ။ ဘယ်နည်းနဲ့ သူတို့က ဝင်လာတာတုန်း၊ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ(၃)ပါး လုပ်တိုင်းလုပ်တိုင်း ကမ္မသတ္တိတွေက ထွက်လာပြီး တော့ ဒီခန္ဓာ(၅)ပါးမှာ ဝန်းရံနေတယ်၊ အမြဲရှိနေတယ်။ ရှိနေတော့ သူတို့ က သိအား၊ မှတ်အား၊ ခံစားအားတွေကို သူတို့ပဲ လုပ်ပေးနေတာ။

အဲဒီစက်(၂)ခု၊ ကမ္မစက်နဲ့ ဝိပါကစက် ဆက်နေတာကို သေသေ ချာချာ သဘောပေါက်အောင် စဉ်းစား။ စက်(၃)ခုမှာ အခု တတိယစက်နဲ့

ပထမစက် လည်နေတဲ့သဘာဝမှာ ကံစွမ်းအားနဲ့လည်နေတာ။ ကမ္မစက် က ကံစွမ်းအား ထုတ်လုပ်တဲ့စက်။ ဝိပါကစက်က ကံစွမ်းအားကို သုံးတဲ့ စက်။ ထုတ်တဲ့စက်နဲ့ သုံးတဲ့စက်။ အဲဒီတော့ ဒီဝဋ်(၃)ပါး လည်နေတာ ကိုပဲ ဘဝခေါ်ပါတယ်။ ဝဋ်(၃)ပါး လည်နေတာကိုပဲ ဘဝ။ အဲဒီဘဝနှင့် ပတ်သက်တဲ့ အကြောင်းအရာတွေကို အခြေခံသဘာဝတွေ၊ စွမ်းအားတွေ အလုပ်လုပ်ပုံကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ပြတ်ပြတ်သားသား ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်၍ ဆင်ခြင်တတ်မှ ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား ဟောကြားခဲ့တဲ့ ဓမ္မဒေသနာ၏ အဓိပ္ပာယ်၊ ဘဝ၏အဓိပ္ပာယ်ကို သိမှာပါ။ အရေးကြီးနေတာ ဘဝ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို တိကျမှန်ကန်စွာ စဉ်းစားနိုင်၊ ဆင်ခြင်နိုင်ဖို့၊ သိဖို့အတွက် ဒီ ပညာတွေကို သင်ယူနေပါတယ်။ အဲဒီဟာ ကိုယ်ကိုယ်တိုင် သဘောပေါက် အောင် စဉ်းစား။

ဘာအားပါလာတုန်း၊ ကံစွမ်းအား။ ကံစွမ်းအားဟာ အလုပ်က ထွက်လာတာ။ အလုပ်က ဘာအလုပ်တုန်း။ စိတ်အလုပ်၊ နှုတ်အလုပ်၊ ကိုယ်အလုပ်။ အဲဒီပညာတွေဟာ အခု ဗဟုသုတအဖြစ်နဲ့ ရတာပါ။ ဒီ ဗဟုသုတအဖြစ်နဲ့ ရထားတဲ့ ဓမ္မသဘာဝများ Theory ခေါ်ပါတယ်။ Theory ဆိုတာ ဝဋ် (၃)ပါး လည်ဖို့အတွက် အဲဒီလည်နေရတဲ့ အကြောင်း ကို ရှင်းပြဖို့အတွက် ပညာရပ်၊ သဘောတရား၊ Theory။ အဲဒီ သဘော တရား၊ Theory ကိုမှ ပိုင်းပိုင်းခြားခြားမသိလျှင် ဒီပညာကို နားမလည် နိုင်ဘူး။ အခု ဒီကိစ္စတွေဟာ အခုလိုအချိန်မျိုးမှာသာလျှင် သင်ပေးနိုင်တာ။ အဲဒီတော့ သေသေချာချာ သဘောပေါက်အောင် ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ ထပ် တလဲလဲ ဝဋ် (၃)ပါး လည်ပုံအကြောင်း၊ ကမ္မသတ္တိ ထွက်ပုံအကြောင်း၊

ဝိပါကစက်က ကမ္မသတ္တိကို အသုံးပြုပုံ၊ သိစိတ်၊ မြင်စိတ်၊ မြင်သိစိတ်၊ ကြားသိစိတ်၊ အတွေ့သိစိတ်၊ အနံ့သိစိတ်၊ အရသာသိစိတ်ဆိုတဲ့ မနောဒွါရမှာဖြစ်တဲ့ စိတ်တွေ၊ ပဉ္စဒွါရမှာ ဖြစ်တဲ့စိတ်တွေဟာ ကမ္မသတ္တိကြောင့် ဖြစ်တာကို သဘောပေါက်ရမည်။

စိတ်တိုင်းမှာ သိမှုသဘာဝ၊ ဝိညာဏဓာတ် ပါတယ်။ အဲဒီဓာတ်ကို ဝိညာဏဓာတ်ခေါ်တယ်။ အဲဒီ ဝိညာဏဓာတ်၊ ဝိပါကဝိညာဏ်များသည် ကံစွမ်းအားကြောင့်ဖြစ်တာ။ ကံစွမ်းအားသည် အကြောင်းတရား။ ဝိပါကဝိညာဏ်လို့ ခေါ်ရတဲ့ မြင်သိ၊ ကြားသိတွေက အကျိုးတရား။ မြင်သိ၊ ကြားသိတွေက အကျိုးတရား၊ ကံစွမ်းအားက အကြောင်းတရား။ အဲဒီတော့ ကံစွမ်းအားနှင့် ဝိပါကနဲ့ ဆက်နေတယ်။ ကမ္မနှင့် ဝိပါကတို့ ဆက်နေတဲ့သဘော။ အဲဒါတွေဟာ ဉာဏ်နှင့်စဉ်းစားရမယ်။

ဒီပညာတွေကို အခုလို သင်ယူရပြီးလျှင် သေသေချာချာ အဓိပ္ပာယ်ပေါက်အောင် ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ကိုသုံး၍ ထပ်တလဲလဲ စဉ်းစား။ စဉ်းစားနိုင်မှ အဓိပ္ပာယ်ပေါက်၊ အဓိပ္ပာယ်ပေါက်မှ ဘုရားရှင်ပေးသော ဓမ္မ၏အဓိပ္ပာယ်ကို ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်၍ ဆင်ခြင်တတ်မှာ။ ဒါမှ ဘဝခရီးလျှောက်ရာမှာ အသုံးမှန်၊ အနေမှန်မယ်။ အဲဒီတော့ ဘဝခရီးကို လျှောက်ရာမှာ မှန်မှန်ကန်ကန်လျှောက်နိုင်ဖို့ ဒီပညာတွေကို သင်ယူနေတာပါ။ အားလုံး ဒီပညာတွေကို သုံးပြီးတော့ အဆင့်မြင့်သောဘဝများကို တက်လှမ်းနိုင်ကြပါစေ။

သာဓု၊ သာဓု၊ သာဓု။